



Κεφάλαιο 7

I. Οι ανακατατάξεις στη
μεταμεσαιωνική ευρωπαϊκή κοινωνία

3. Η θρησκευτική μεταρρύθμιση



Α. Η κρίση στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία και οι ανθρωπιστές;



Ι. Η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία:

1. βρίσκεται σε κρίση
2. δεν ανταποκρίνεται στις θρησκευτικές-προσωπικές ανάγκες των πιστών
3. δεν ενδιαφέρεται για το ποίμνιό της και δεν το καθοδηγεί πνευματικά:
 - α/ οι ανώτεροι κληρικοί ζουν πολυτελή ζωή
 - β/ οι κατώτεροι κληρικοί ζουν πολύ φτωχά και είναι αγράμματοι
4. εκμεταλλεύεται τον μεταθανάτιο φόβο των πιστών για την κόλαση
5. πουλά συγχωροχάρτια (= χαρτί άφεσης αμαρτιών)



Η ηθική παρακμή του κλήρου

Εδώ και πολύ καιρό, οι πάπες, οι καρδινάλιοι και οι επίσκοποι ανταγωνίζονται τους ηγεμόνες στις συνήθειες τους και μάλιστα είναι έτοιμοι να τους ξεπεράσουν[...]. Οι επίσκοποι ξεχνούν ότι ο τίτλος τους σημαίνει εργασία, εγρήγορση και φροντίδα. Θυμούνται όμως πολύ καλά το ρόλο τους μόνο για να απομυζούν χρήματα από το ποίμνιο τους [...]. Και θα ήταν πολύ καλύτερα τα πράγματα αν οι καρδινάλιοι σκέφτονταν ότι είναι διάδοχοι των αποστόλων [...]. Και οι πάπες οι οποίοι είναι οι τοποτηρητές του Χριστού στη γη, αν προσπαθούσαν να μιμηθούν τη ζωή του, τη φτώχεια του, το σταυρικό του μαρτύριο, την περιφρόνηση στη ζωή, αν σκέφτονταν μόνο το βάρος του ονόματος που έχουν, δηλ. πατέρας, ή το επώνυμο τους, δηλ. παναγιότατος, θα υπήρχε στη γη δυστυχία; (*Pierre de Nolhac, Erasme, Eloge de la folie, Flammarion, 1964, 75-77.*)







QUICUNQUE ORAT PRO REGE FRANCIAE
HABET DECEM DIES DE INDULGENTIA

A PAPA INNOCENTIO IV.

SECUNDUM THOMAM IN SUPPLEMENTO QUESTIONUM XXV.

ARTICULUS III. AD SECUNDUM

ET IN IV. SENTENTIARUM DISTINCTIO XX. QUESTIONUM I.

ARTICULUS III. QUESTIONUM III. AD SECUNDUM



ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ ΕΛΕΘ. ΘΕΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ

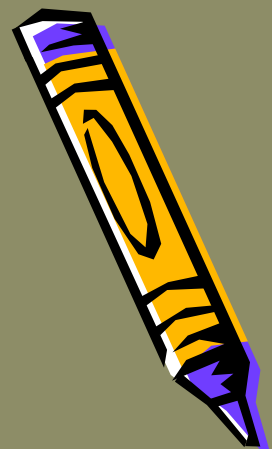
Η Μεριότης ἡμῶν ἀπὸ τῆς χάριτος, δωρεάς τε καὶ ἔκφρασις τοῦ Παναγίου καὶ Ζωαρχικοῦ Πνεύματος, τῆς δωθείσης παρὰ τοῦ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς Ἱεροῖς αὐτοῦ Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις εἰς τὸ δεσμεῖν τε καὶ λῆειν τὰς τῶν ἀνθρώπων ἀμαρτίας, εὐχρηστός αὐτοῖς, ἐλάβετε Πνεῦμα Ἅγιον, ἄν τινας ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἄν τινας κρατήτε, κενράτηνται, καὶ ὅσα ἂν ῥήσητε καὶ λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα καὶ λελυμένα ἐν τοῖς Οὐρανοῖς· ἔξ ἑκείνων δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς ἀλληλοκαθώς ταύτης διαβάσης τῆς θείας χάριτος, ἔχει συγκαχωρημένον καὶ τὸ κατὰ Πνεῦμα αὐτῆς τίανον προσκυνητὴν... τοῦ Παναγίου Τάφου εἰς ὅσα καὶ αὐτὴ... ὡς ἀνθρώπος ἥμαρτιν ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ ἢ διανοίᾳ, ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως καὶ ἢ ἐπὶ κατάραν ἢ ἀφορισμὸν ἄρχιερέως ἢ Ἱερέως ἐγένετο ἡ πατρὶς ἢ μητρὶς αὐτῆς... ἢ τῷ Ἰδίῳ ἀνομήματι ἐπέπεσον ἢ ὄραον παρῆβη ἢ ἄλλοις τιῶν ἀμαρτημαῖσι ὡς ἀνθρώπος περιεσφῆ καὶ ταῦτα Πνευματικὸς Πατὴρσιν ἔκωμολογήσαται καὶ τὸν παρ' αὐτῶν κανόνα ἐκ κενρ-
 διάς ἐδέξατο καὶ πληροῦσαι προσευχήθη, ἐκ πάντων τούτων ἐσχῆζε τε καὶ τοῦ πταίσματος λόμεν αὐτὴν... καὶ ἔλευθε... ἔχομεν καὶ συγκα-
 χωρημέν... τῇ Πανοδύνῳμῳ ἔκφρασις καὶ χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Ὅσα δὲ διὰ λήθην ἀνεζημιολόγητα εἴσαε, κἀκεῖνα πάντα συγκαχωρήσαν αὐτὸς ὁ ἐλεῆμων Θεὸς δι' ἰδίαν φιλανθρωπίας καὶ ἀγαθότητος, κρησβαίας τῆς Ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεωτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου καὶ Πανευχέρου Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοῦ τοῦ πρώτου Ἱεράρχου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν.

+ ὁ Ἱεροσολύμων Ἱερεὺς
 Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλήμ ἔτει σωτηρίῳ 19



Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλήμ ἔτει σωτηρίῳ 19





Α. Η κρίση στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία και οι ανθρωπιστές;



II. Οι ανθρωπιστές:

1. καταδικάζουν τις ενέργειες της Εκκλησίας
2. καταδικάζουν τις δεισιδαιμονίες των πιστών
3. αντιπροτείνουν ειλικρινή πίστη βασισμένη στο μήνυμα του Χριστού
4. προτείνουν άμεση επαφή με το Θείο Λόγο μέσω της Αγίας Γραφής, μεταφρασμένης σε λαϊκή γλώσσα



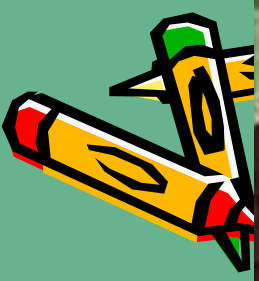
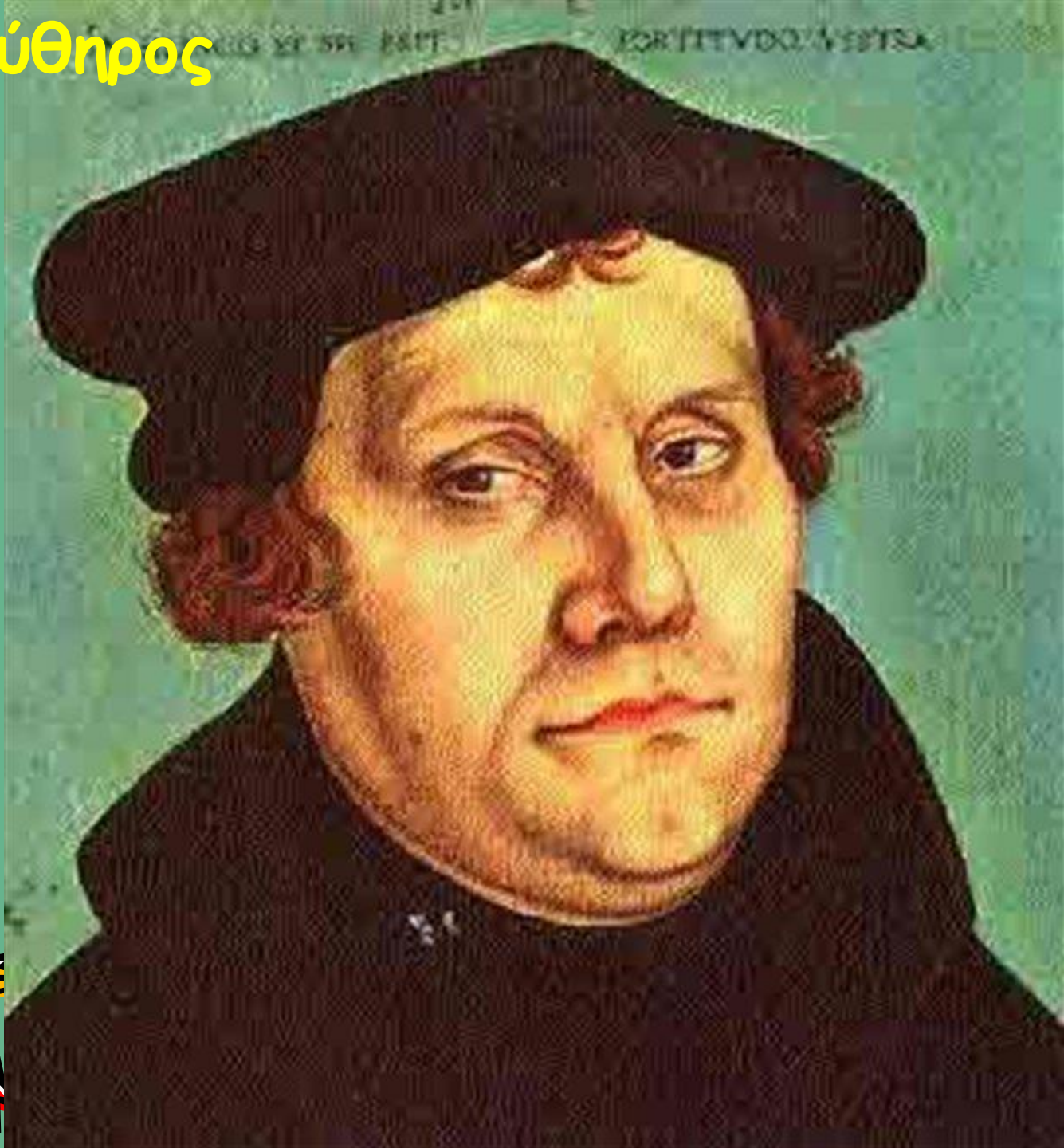
Β. Η προτεσταντική μεταρρύθμιση

Ι. Στη Γερμανία:

1. Ο Λούθηρος υποστηρίζει ότι η σωτηρία της ψυχής είναι αποτέλεσμα μόνο της πίστης → Λουθηρανισμός
2. Ο αυτοκράτορας Κάρολος Ε΄ αποκηρύσσει τον Λούθηρο ως αιρετικό
3. Οι λουθηριανοί γερμανοί ηγεμόνες διαμαρτύρονται → διαμαρτυρόμενοι ή προτεστάντες



Λούθηρος







CAROLVS V^s
IMPERATOR

Wikigallery.org

Κάρολος Ε΄



Β. Η προτεσταντική μεταρρύθμιση

Ι. Στη Γερμανία:

4. Σύγκρουση αυτοκράτορα - γερμανών ηγεμόνων → **Ειρήνη της Αυγούστας (1555):**

α/ νομιμοποίηση Λουθηρανισμού

β/ κάθε ηγεμόνας μπορεί να επιβάλει στην επικράτειά του το δόγμα που θέλει → διαίρεση Γερμανίας σε ρωμαιοκαθολικά κρατίδια και διαμαρτυρόμενα κράτη



Η ειρήνη της Αυγούστας



B. Η προτεσταντική μεταρρύθμιση

II. Επίδραση Λουθηρανισμού σε άλλες χώρες:

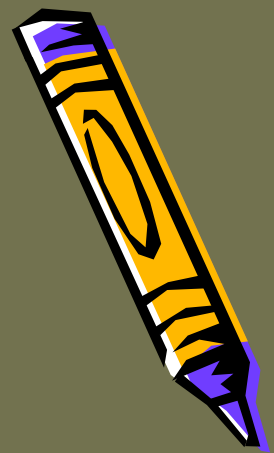
1. Διάδοση Λουθηρανισμού σε άλλες χώρες → αντίδραση Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας
2. Συγκρούσεις

III. Γαλλία:

1. Καλβίνος → μεταρρυθμιστής
2. Νύχτα Αγίου Βαρθολομαίου (= σφαγή 2.000 Γάλλων καλβινιστών ή Ουγενότων) (24 Αυγούστου 1572)
3. Διάταγμα της Νάντης (1598): ελεύθερη άσκηση καλβινισμού υπό προϋποθέσεις



Καλβίνος









Η νύχτα του Αγίου Βαρθολομαίου



- Στη Γαλλία οι σχέσεις μεταξύ των Ρωμαιοκαθολικών και των **Ουγενότων** (των οπαδών του Καλβίνου) δεν είναι αρμονικές.
- Ο **Ερρίκος της Ναβάρρας** (καλβινιστής) έρχεται στο Παρίσι για να παντρευτεί τη Μαργαρίτα (αδελφή του καθολικού γάλλου βασιλιά Καρόλου Θ΄).
- Στην πόλη έρχονται για τον γάμο 30.000 Ουγενότοι .
- Στις **24 Αυγούστου 1572**, γιορτή του Αγίου Βαρθολομαίου, με σχέδιο του βασιλιά **σφαγιαζονται** χιλιάδες Ουγενότοι.
- Ο Ερρίκος της Ναβάρρας υποχρεώνεται να ασπαστεί τον καθολικισμό.
- Όταν ο Ερρίκος γίνεται βασιλιάς (Ερρίκος Δ΄) εκδίδει το **Διάταγμα της Νάντης** (1598), με το οποίο αναγνωρίζονται τα δικαιώματα των Καλβινιστών στη Γαλλία.

Κάρολος Θ΄



Αικατερίνη των Μεδίκων

Πριγκίπισσα Μαργαρίτα



Ερρίκος της Ναβάρας



Ερρίκος Δ΄ : υπογραφή του διατάγματος της Νάντης



EDICT

DU ROY,

PORTANT SUPPRESSION

DES EDITS DE NANTES ET DE NISMES:

Revocation generale de tous les Privileges cy-devant
accordez à ceux de la Religion pretendue reformede:
Et qui ordonne la Dissolution de tous les Temples,
& Interdiction de l'exercice de ladite Religion dans
tout le Royaume, Taus & Terres de l'Obedissance de
Sa Majesté.

Enregistré en Parlement le 22. Octobre 1685.



A. M. L. E. P.

Par lequel Sa Majesté, desirant à tout costé l'union de son Royaume, & la tranquillité de son Peuple, a ordonné que les Edits de Nantes & de Nismes, par lesquels elle a permis l'exercice de la Religion pretendue reformede, fussent révoqués, & que l'exercice de ladite Religion fust interdit dans tout le Royaume, & les Terres de son Obedissance.

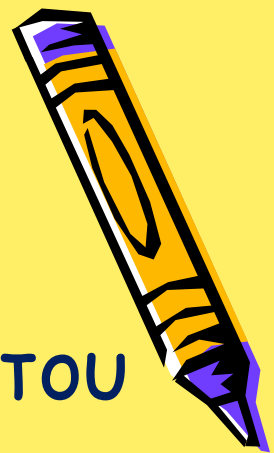
Ναός διαμαρτυρόμενων



TEMPLE DE LYON. NOMME PARADIS



Γ. Οι αντιδράσεις της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας



Οργάνωση αντιμεταρρύθμισης: Σύνοδος του Τρέντο (Ιταλία) (1545-1563): Αποφάσεις:

1. για την ανασυγκρότηση της Εκκλησίας
2. μέτρα εναντίον της Μεταρρύθμισης:
 - α/ κτίσιμο καινούριων επιβλητικών ναών σε ρυθμό μπαρόκ και με πλούσιο διάκοσμο
 - β/ ενίσχυση λατρείας Θεοτόκου
 - γ/ πολλαπλασιασμός εικόνων
 - δ/ πολλαπλασιασμός τελετών

Τόνωση
πιστών



Σύνοδος του Τρέντο









Δ. Η Ευρώπη μετά τη Μεταρρύθμιση

1. Ένας αιώνας (περίπου) μεταρρυθμίσεων →
διαιρεμένη πνευματικά χριστιανική

Ευρώπη: α/ Βόρεια Ευρώπη: Προτεσταντισμός

β/ Νότια Ευρώπη: Ρωμαιοκαθολικισμός

γ/ Ελληνικός χώρος: Ορθοδοξία

δ/ Βαλκάνια: Ορθοδοξία

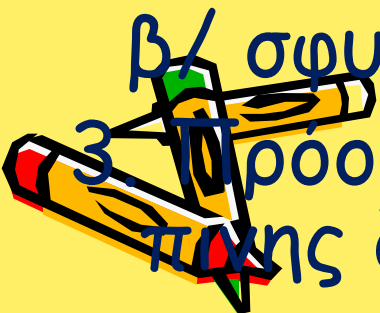
ε/ Ρωσία: Ορθοδοξία

2. Μετάφραση Βίβλου σε εθνικές γλώσσες →

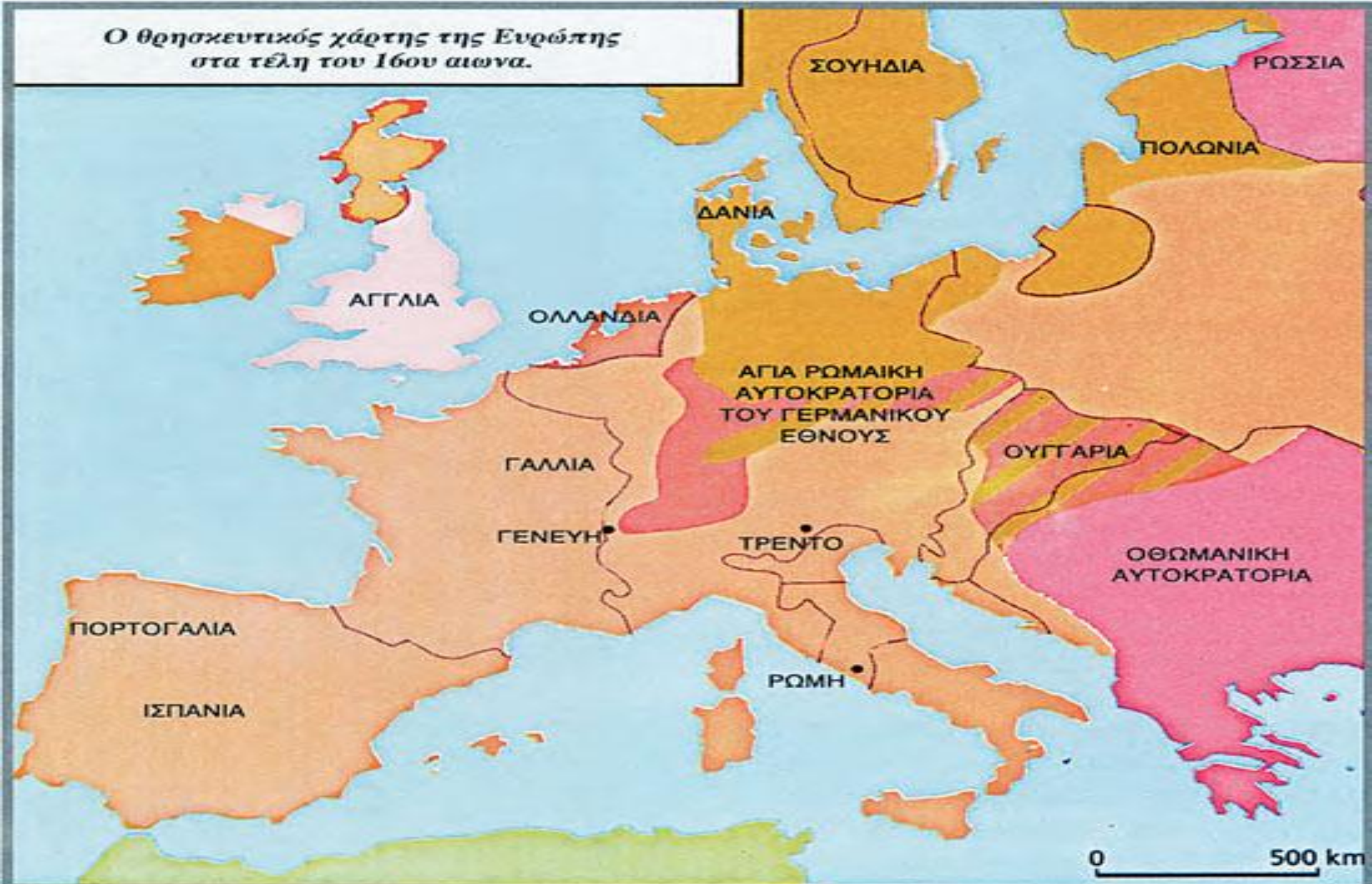
α/ ανάπτυξη εθνικών λογοτεχνιών

β/ σφυρηλάτηση εθνικής συνείδησης




3. Πρόοδος σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας



Ο θρησκευτικός χάρτης της Ευρώπης στα τέλη του 16ου αιώνα.

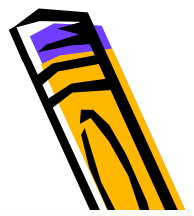


	Λουθηρανοί	} Προτεστάντες
	Καλβινιστές	
	Αγγλικανοί	

	Καθολικοί
	Χριστιανοί Ορθοδόδοξοι
	Μουσουλμάνοι

Δόγμα και Λατρεία Ρωμαιοκαθολικών και Προτεσταντών

Δόγμα	Ρωμαιοκαθολικοί	Λουθηρανοί	Προτεστάντες Καλβινιστές	Αγγλικοί
	Η σωτηρία της ψυχής είναι αποτέλεσμα της πίστης και των καλών πράξεων	Η σωτηρία της ψυχής είναι αποτέλεσμα μόνο της πίστης	Η σωτηρία της ψυχής είναι αποτέλεσμα της πίστης και του απόλυτου προορισμού (δηλ. ο Θεός προκαθορίζει την τύχη των ανθρώπων)	Η σωτηρία της ψυχής είναι αποτέλεσμα μόνο της πίστης
Λατρεία	7 μυστήρια	2 μυστήρια: βάπτισμα και θεία κοινωνία		
	Λατρεία της Θεοτόκου και των Αγίων	Άρνηση της λατρείας της Θεοτόκου και των Αγίων		
	Υπακοή στον πάπα	Δεν αναγνωρίζεται η δικαιοδοσία του πάπα		
	Λειτουργία	Ανάγνωση της Βίβλου, άσματα και κηρύγματα		
	Τελετές πομπώδεις	Τελετές πολύ απλές	Τελετές πολύ απλές	Τελετές πομπώδεις
	Επίσκοποι και καρδινάλιοι	Επίσκοποι, όχι καρδινάλιοι	Ούτε επίσκοποι, ούτε καρδινάλιοι	Επίσκοποι, όχι καρδινάλιοι
	Απαγορεύεται ο γάμος των κληρικών	Επιτρέπεται ο γάμος των κληρικών		



1500

1600

Παπός Ντιν /
Πώληση
Συγχώσεων
1515

Αποστολή
Καίση
της Βουλής
1520

Κατάληξη του
Λουθηρανισμού
1520

1517
95 Θέσεις
Λουθήρου

1521
Κατάληξη του
Λουθήρου

1555
Ειρήνη της
Αυγούστας

Νύμφη του Αγ.
Βαρθολομαίου
1572

Δίπλωμα της Νάντης
1598

Σύνοδος του Τρίντο
1545 - 1563

